

ni veniali collectivè abstinere, absque privilegio speciali.

3. Idem constat ex SS. Patribus, qui passim docent hominem quandiu vivit, à levibus peccatis non posse esse immunem, & pedes, qui sunt animæ affectiones, dum in hoc pulvere gradiuntur, ex toto mundo esse non posse: Augustinus enim tract. i. in 1. Joan. Non potest (inquit) homo quando carnem portat, non habere levis peccata. Leo Papa serm. 4 quadages. Dum per varias actiones vita hujus sollicitudo diffunditur, necesse est mundano pulvere etiam religio corda sordefcere. Bernardus sermone 1. de cena Domini, verba illa Christi, Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet, expeditus, subdit: Lotus est qui gravia peccata non habet, cuius caput, id est intentio, & manus, id est operatio, munda est, sed pedes qui sunt animæ affectiones, dum in hoc pulvere gradiuntur, ex toto mundo esse non possunt, quia aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curiositati, plusquam oportet cedat animus vel ad horam, in multis enim offendimus omnes. Hujusque rationem supra assignaverat, dicens: In casu primi hominis cecidimus omnes: cecidimus autem super acerbum lapidum, & in luto, unde non solum inquinati, sed etiam vulnerati & graviter quasi fatus sumus: lari quidem citò possumus, ad sanandum vero opus est curatione multa.

4. Eadem ratione utitur S. Thomas hic art. 8. ubi ait quod homo in statu naturæ lapsæ non potest abstinere ab omni peccato veniali, propter corruptionem carnis, id est ulcus concupiscentiæ, ex quo sepe fluit fames & pus, seu alicuius peccati putredo & factor, donec illud fuerit perfectè satanum in gloria, per charitatem & gratiam consummatam patræ. Unde Augustinus lib. de perfecti iusticiæ, cap. 4. Peccatum fecuta est peccatum habendi dura necessitas, donec tota sanetur infirmitas, & accipiatur tantalibertas, in qua sicut necesse est permaneat beatè vivendi voluntas, ita ut sit etiam benè vivendi & nunquam peccandi voluntaria felixque necessitas.

5. Hæc ratio confirmari & illustrari potest in hunc modum: Ut homo justus possit omnia venialia collectivè usque ad mortem, vel per aliquod longum tempus vitare, necessariò requiritur, quod vel ligetur vel extingatur fomes peccati: At ex vi auxiliorum quæ communii, lege gratia annectuntur, nec ligatur, nec extinguitur fomes: Ergo ex vi illorum non potest homo justus omnia venialia collectivè usque ad mortem, vel per aliquod longum tempus vitare. Minor est certa, tum quia in fola Beata Virgine ob dignitatem Matris, somnis ligatio aut extinctione agnoscitur à Theologis: tum etiam quia in omnibus justis manet rebellio appetitus ad agonem, ut docet Tridentinum. Major verò suaderet: Nisi extinguitur, vel saltem ligetur fomes peccati, ex corrupto appetitu, & ulcere concupiscentiæ, insurgunt frequentes motus rationis non conformes circa sensibilitatem: At inter tot conflictus non potest homo se immunem à peccato servare, nam quando uni resistere nititur, alter insurget, nec potest ratio esse in continua vigilia: Ergo non nisi extincto aut ligato fomite, potest homo justus diu à peccato veniali abstinere.

6. Ex hoc probata manet secunda pars conclusionis, cum enim in B. Virgine, vel non facerit fomes, vel fuerit ligatus, aut totaliter extictus, secundum diversas sententias, in ea quoque non fuit impotentia illa moralis vitandi omnia venialia collectivè, quæ oritur ex fomite, sed habuit speciale privilegium nunquam peccandi veniali-

ter, ut docet Tridentinum loco supra citato, afflens semper ita sensisse Ecclesiam.

Quod verò talis prærogativa non sit in aliis sanctos, quantumlibet insignes, dilatanda, constat ex eo quod exceptio firmar regulam in contrarium: At Tridentinum ab hac regula generali: Nullus est insus qui non venialiter peccet, solum exceptio Beatissimam Virginem: Ergo carceres, quantumvis justos & sanctos, sub tali regula comprehendunt. Unde Augustinus de natura & gratia cap. 36. Hac ergo Virgine excepta, si omnes illi sanctos & sanctas, cum hic viverent congregare possemus, & interrogare utrum essent sine peccato, quid fuisset responsus, putamus: Nonne una voce clamassent: Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est.

7. Probabiliter tamen ac pia multis creditur, aliquos sanctos habuisse privilegium vitandi omnia venialia, in aliqua certa & determinata materia, ut S. Joannem Baptistam peccata venialia qua locutione commituntur, quia illa specialiter repugnat officio Prædicatoris & Præcursoris: unde Ecclesia carit ipsum antra deserti teneris sub annis petiisse, ne levi famine vitam macularet. B. Josephum peccata venialia quæ sunt contra virtutem castitatis, quia hoc decebat sponsum purissimæ Virginis. Refert etiam D. Gregorius 2. Dialog. cap. 2. S. Benedictum numquam sensisse rebellionem carnis, postquam se inter spinas voluntavit. Quod pariter de Angelico nostro Doctore asseritur, ab eo tempore quo ab Angelis castitatis cingulo fuit praecinctus. Illum etiam numquam peccasse venialiter in materia superbitæ, Ecclesia aperte declarat, dum in ejus officio encomia ejus celebrans, canit:

O munus Dei gratia,
Vincens quodvis miraculum,
Pestiferæ superbia
Nunquam persensit stimulum!

8. Contra primam partem conclusionis objici solet difficile argumentum, quod potest sic breviter proponi, Nullus peccat in eo quod vitare non potest, ait Augustinus lib. 3. de libero arbitrio, cap. 18. At si homo in statu naturæ lapsæ indigeret speciali auxilio, seu privilegio, ad vitanda omnia venialia, et non posset vitare, cum Deus non sit paratus tale auxilium seu privilegium omnibus dare: Ergo non posset ei ad culpam imputari, quod omnia peccata venialia non vitaret. Nec valet quod aliqui dicunt, hoc ei posse ad culpam imputari, ex eo quod impotentia ea vitandi est ipsi voluntaria, scilicet in capite, ratione culpe originalis ex qua fuit relata. Non valet, inquam, quia licet voluntarium in capite, ad culpam originalem sufficiat, non tamen ad actualiæ, ut constat in motibus primi-primi concupiscentiæ, in infidelitate negativa, & ignorantia invincibili, quæ non sunt peccata, nec imputantur ad culpam, etiæ à peccato originali proveniant, subindeque in capite voluntaria sint. Hac ergo solutione prætermissa.

Huic difficulti objectioni respondeo, ut peccata venialia homini in statu naturæ lapsæ imputentur, non requiri quod Deus det aut dare paratus sit speciale illud auxilium, seu privilegium quod necessarium est ad vitanda omnia venialia collectivè, sed satis esse ut det auxilium ad vitanda omnia divisiæ, & seorsim ac in particulari. Ita D. Thomas hic art. 8. in corp. ubi sic ait: Hujus (scilicet appetitus sensuvi) motus singulos ratio reprimere potest

pote. (Ex hoc habent rationem peccati & voluntatis) sed non omnes. Et supra quest. 74. art. 3. ad 2. Non potest homo vitare omnes hujusmodi (nempe concupiscentiæ) motus, propter corruptionem prædictam (fomitis). Sed hoc sufficit ad rationem peccati voluntarij, quod possit vitare singulos. Item 3. contra Gent. cap. 160. Licet (inquit) ille qui est in peccato, non habeat hoc in propria potestate, quod omnino vitet peccatum, habet tamen potestatem nunc vitare hoc vel illud peccatum, unde quodcumque comiuit, voluntarie committit, & ita non immerito ei imputatur ad culpam.

9. Dices: Homo justus non solum tenetur vitare singula venialia, sed etiam omnia collectivè: Ergo cum nullus teneatur ad impossibile, oportet ut omnia venialia collectivè vitare possit, saltem cum auxilio gratiæ, quod Deus sit paratus conferre.

Respondeo non dari præceptum respiciens omnia venialia collectivè, etiæ enim in Scriptura præcipiatur in communi ut non peccemus, hoc tamen præcipitur ratione singulorum peccatorum quæ tenentur vitare; quia peccata semper se offerunt vitanda divisiæ & seorsim, non verò simul & collectivè.

10. Instabis: Homo habet naturalem necessitatem existendi in aliquo loco indeterminatè cum libertate existendi in hoc vel in illo determinatè, & tamen non potest obligari ad non existendum in aliquo loco, & si de facto prohiberetur illi aliquid existere, non peccaret alicubi existendo, propter illam necessitatem: Ergo pariter si homo in statu naturæ lapsæ habeat necessitatem incidenti in aliquod peccatum veniale indeterminatè, etiæ quodlibet in particulari vitare possit, obligari non poterit ad non peccandum venialiter.

Respondeo, concesto Antecedenti, negando consequentiam & paritatem, duplex enim inter illud exemplum, & id de quo agimus, reperitur discrimen. Primum est, quod ex natura rei necessarium est hominem existere in aliquo loco, hoc enim provenit ex natura corporis, quod nequit esse extra omnem locum: at verò necessitas incidenti in aliquod veniale, non oritur ex natura rei, nec ex parte ipsorum peccatorum, illa enim sunt secundum se natura vitari, sed ex infirmitate naturæ, per peccatum originale corruptæ: esset autem durum hominem obligare ad aliquid secundum se & ex natura rei impossibile, siue illi prohibere quod necessariò & ex natura ei debet evenire, secùs vero id quod secundum se non est impossibile. Secundum discrimen est quod in exemplo adducto illud commune quod necessitat, semper est conjunctum cum exercitio circa aliquod singulare determinatum, quilibet enim in actu exercitio in aliquo determinato loco existit, sicutque duplex est ibi necessitas, una circa commune, & altera circa continuum exercitium alicuius particularis. At verò in nostro casu est una tantum necessitas ad peccandum ut sic, sed non ad existendum continuo in exercitio alicuius peccati, & ita datur perfecta libertas circa singula peccata venialia, cum tamen in exemplo adducto, non sit omnino perfecta libertas circa singulare.

3. Eadem veritas triplici ratione demonstrari potest. Prima quam habet S. Doctor hic art. 6. potest sic breviter proponi: Finis & principium alicuius effectus, debent quoad ordinem proportionari: At finis omnis dispositionis ad gratiam est Deus non ut author naturæ, sed ut author gratiæ: Ergo principium illius debet esse Deus ut author gratiæ, & non ut author naturæ, & consequenter à libero arbitrio procedere, ut divinæ gratiæ adjuto. Major confat, nam ut communiter dicitur, idem est ordo finium & agentium. Minor verò sic ostenditur: Omnis effectus cuius finis proximus est supernaturalis, habet pro fine ultimo Deum ut authorem supernaturalis: Sed omnis dispositio ad gratiam habet pro fine proximo aliquid supernaturalis, scilicet gratiam ipsam ad quam disponit: Ergo respici pro fine ultimo Deum ut authorem supernaturalis.

CAPUT VIII.

De necessitate gratie ad se preparandum ad illam.

4. Secunda sumitur ex loco citato summæ contra Gentes, ubi sic discurrit: *Nullum agens particulare potest universaliter prevenire actionem primi & universalis agentis, eo quid omnis actio particularis agentis originem habet ab universalis agente; sicut in istis inferioribus omnis motus prævenitur a motu cœlesti: Sed anima humana ordinatur sub Deo, sicut particularis agens sub universalis: Impossibile est ergo esse aliquem motum in ipsa, quem non præveniat actio divina.*

5. Tertia ratio sic potest formari: Dispositio ad aliquam formam, eam petit, & cum ea connectitur: At nihil naturale potest exigere formam supernaturalem, qualis est gratia, nec cum ea connecti, cum de ratione entis supernaturalis sit excedere totius naturæ exigentiam, ut de se patet: Ergo actus ordinis naturalis ad gratiam disponere nequeunt.

6. Addi possunt plura absurdæ & inconvenientia quæ sequuntur ex adversa sententia. In primis enim si homo ex operibus naturæ viribus habitis, ad primam gratiam auxiliarem se disponeret, ab alio non sic operante, in ordine ad spiritualem salutem se discernereret, discretione non habita ex gratia, sed ex natura, contra illud Apostoli 1. ad Corinth. 4. *Quis enim te discernit?*

Secundò justificationis exordium non à præveniente Christi gratia, sed à libero sumeretur arbitrio, quod est contra Tridentinum less. 6. cap. 5. Sequela patet, nam illi actus ex viribus naturæ eliciti, & ad primam gratiam auxiliarem disponentes, ad justificationem dispositive concurrerent, eamque aliquo modo inchoarent, sicut inchoat generationem ignis, qui primam dispositionem ad illam inducere incipit.

Tertiò, si homo ex viribus naturæ possit ad primam gratiam & vocationem se disponere, poterit etiam illam, saltem de congruo, promereri, quod est in Semipelagianorum errore incidere. Sequela probatur, cum omnis dispositio ex se & ex sua natura dicat ordinem & habitudinem ad formam ad quam disponit, & sit magna ratio eam inducendi in subjectum, quandam rationem debiti secum affert; unde si aliunde talis dispositio sit moralis, & consistens in actibus liberi arbitrij, vix potest ab illa aliqua ratio meriti separari. Quare S. Prosper contra Collatorem cap. 6. illum redarguit, eo quod assenseret dari in natura quedam initia fidei & bona voluntatis, & tamen negaret gratiam secundum merita nostra dari. *Vetus nolis* (inquit) *convinceris gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid in ipsis hominibus præcedere affirmas, propter quod gratiam consequantur. Nec enim nullius meriti haberi potest petens fides, querens pietas, pulsans instantia.* Simili ratione utitur S. Augustinus lib. 2. contra duas epist. Pelagian. cap. 8. ubi sic discurrit: *Si sine Dei gratia per nos incipit cupiditas boni, ipsum coepit erit meritum, cui tanquam ex debito, gratia veniat adjutorium; & sic gratia Dei non gratia donabitur, sed secundum meritum nostrum dabitur.*

Demum si homo per opera naturalia, ad primam vocationem, primumque gratie auxilium se disponeret, gratia non esset præveniens, sed præventia à natura, & à libero arbitrio, nec duxtrix illius, sed pedissequa; omnis enim dispositio prævenit formam ad quam disponit, eamque prioritate temporis, vel saltem naturæ antecedit. Qua etiam ratione usus est S. Prosper libro citato cap. 39. his verbis: *Quoniam secundum ipsos (scilicet Semipelagianos) auferitur liberum arbitrium,*

cum à gratia prævenitur; auferitur etiam gratia, cum à libero prævenitur, arbitrio.

7. Dico secundò, nullam esse legem statutam, ut homini facienti quod in se est ex facultate naturæ, Deus infallibiliter conferat auxilia gratiae.

Probatur primò ex Concilio Arausiano 2. can. 6. ubi damnatur qui dixerit, *sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus nobis, misericordiam conferri;* conferre autem, si esset talis lex statuta: Ergo illa admittenda non est.

8. Dices, Concilium illo canone solum prescribere errorem Semipelagianorum, qui ponebant aliquale meritum, & moralem causalitatem, in operibus naturæ, respectu primæ gratiæ & vocationis supernaturalis; non autem damnare illos qui licet adjungant gratiam facienti quod in se est, ex facultate naturæ, & viribus liberi arbitrij, omne tamen meritum & causalitatem moralem, à naturæ operibus excludunt, respectu divinæ gratiæ.

Sed contra primò: Concilium damnat eos qui afferunt, *credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus, misericordiam conferri;* Ergo damnar etiam eos qui afferunt auxilia gratiæ dari ex misericordia, & non ex justitia, vel debito, facientibus quod in se est, ex facultate naturæ, & consequenter eos qui operibus naturalibus gratiam infallibiliter annectunt, etiam absque merito & causalitate morali.

Contra secundò: Sicut S. Prosper supra relat, ex doctrina Semipelagianorum, afferentium homini desideranti, pulsanti, & facienti quod in se est facultate naturæ, infallibiliter conferri gratiam, inferebat sequi illam secundum merita nostra dari; nec enim (inquit ille) nullius meriti esse potest petens fides, querens pietas, pulsans instantia. Ita pariter nobis contra Molinam argumentari licet, & afferere ex ejus doctrina, sequi gratiam ex meritis, & non gratuitò, nec ex misericordia, sed ex justitia, à Deo conferri. Etenim quidquid datur ex lege & pacto homini operanti, datur ex justitia saltem imperfecta, nam lex & conventio fundant rationem justitiae, ut patet ex illa Parabola Christi Matth. 20. in qua operarij convenerunt cum domino de denario, ibi enim dominus dixit uni ex illis: *Nonne ex denario convenisti mecum tolle quod tuum est, & vade.* Idem constat ex illo Apostoli ad Roman. 4. *Ei autem qui operatur, merces non impunatur secundum gratiam sed secundum debitum:* Ergo si auxilia gratia prævenientis dantur à Deo ex lege, vel pacto, aut conventione, facientibus totum quod possunt ex facultate naturæ, dantur illis ex justitia, & secundum debitum, non verò secundum gratiam & misericordiam.

9. Dices tale debitum & obligationem esse solum in ordine ad Christum, qui tale pactum cum Patre aeterno inicit, non autem in ordine ad hominem bene utentem naturali facultate liberi arbitrij, subindeque illi gratiæ prævenientis auxilia, ex misericordia, non ex justitia, & secundum gratiam, non secundum debitum, dari.

Sed contra: Si aliquis Rex, ad instantiam Principis, vel filij, conderet legem, per quam promitteret se daturum aliquam civitatem cuicunque ex militibus sui exercitus illam primò ingredienti, certè qui prius ingredieretur talem civitatem, eam faceret sibi debitam ex justitia, fundata in lege illa statuta ad instantiam Principis, vel filij Regis,

&

& supposita tali lege, opus illud haberet aliquid proportionem cum valore illius civitatis; quia lex illa dedit ei talem proportionem, quamvis secundum se, & illa seclusa, eam non haberet. Ita similiter, si Pater aeternus, ad instantiam & petitionem Christi, condidit legem, quā statut facientibus quod in se est ex facultate naturæ, & viribus liberi arbitrij, dare gratiæ prævenientis auxilia, illa erunt aliquo modo debita ex justitia homini facienti quod in se est ex viribus naturæ; quia supposita tali lege, opera naturalia, quamvis aliunde improportionata, & inferioris ordinis, habebunt aliquod jus in auxilia gratiæ.

10. Probatur secundò conclusio ex Augustino de spiritu & litt. cap. 28. ubi sic habet: *Sicut non impediant à vita aeterna justum qualibet peccata venialia, sine quibus hac vita non ducitur: Sic ad salutem aeternam nihil proficit impio aliqua bona opera, sine quibus diffi. illime vita cuiuslibet hominis pessima inventur:* At si daretur lex infallibilis dandi auxilia gratiæ ad salutem conducentia, cuiilibet benè operanti ex facultate naturæ, & elicienti opera honesta honestate naturali, talia opera prodecent impio ad salutem aeternam, ut de se patet: Ergo falsò, & contra Augustinum, astrictur talis lex.

11. Probatur tertio: Repugnat Christum auctham gratiæ meruisse fieri aliquam legem à Patre aeterno, quia totus ordo gratiæ destruatur, seu quā efficiatur quod gratia non sit gratia, & quod non præveniat liberum arbitrium, sed ab eo præveniatur: At utrumque sequitur, si ex lege & pacto Dei, benè operanti ex viribus & facultate naturæ, infallibiliter conferantur auxilia gratiæ; gratia enim dabatur ex meritis, ut supra ostensum est, subindeque non erit gratia, sed merces; illaque non præveniet liberum arbitrium, sed potius ab eo præveniatur; nec erit duxtrix illius, sed pedissequa, ut præcedenti conclusione dicebamus: Ergo lex illa fictitia est, & à Molina excogitata.

12. Demum suaderi potest conclusio hoc discursu: Lex illa, cum pendeat ex libera voluntate Dei, non potest nobis innescere, nisi vel ex Scriptura, vel ex Concilijs, vel ex SS. Patribus: Sed illa nullum habet fundamentum in Concilijs, aut SS. Patribus, imò potius oppositum ex illis colligitur, ut supra ostendimus de Concilio Arausiano, & de S. Augustino; testimonia verò Scripturar quibus Molina legem illam firmare aut probare conatur, illam non insinuant: Ergo talis lex absque omni prorsus fundamento astrictur. Minor pro ultima parte probatur: Duo sunt principia Scripturar testimonia quæ Molina profert ad probandum dari talem legem, nempe illud Joan. 1. *Dedit illis potestarem filios Dei fieri.* Et istud 1. ad Timot. 2. *Dens vult omnes homines salvos fieri:* Sed ex his testimonijs non rectè colligitur dari in Deo legem illam: Ergo illa nullum habet in Scriptura fundamentum. Probo Minorem, & in primis quod ex primo talis lex non colligitur, constat ex Augustino lib. 1. contra duas epist. Pelagian. cap. 3. ubi sic ait: *Datur ergo potestas ut filii Dei fiant qui credunt in eum, cum hoc ipsum datur ut credant in eum, qua potestas nisi detur à Deo, nulla esse potest ex libero arbitrio.* Id ipsum docet lib. de bono persever. cap. 8. his verbis: *Non itaque in homine, sed in Dei est potestate, ut habeant homines potestatem filios Dei fieri, ab ipso quippe accipiunt eam, qui dat cordi humano cogitationes pias, per quas habeat fidem qua operetur per dilectionem.* Unde rectè observat Caietanus in cap. 1. Joannis, quod Evangelista non docet, his verbis.

P. Has

§. II.

Solvuntur objectiones.

13. Objicies primò contra primam conclusio: Deus nobis in scriptura præcipit, ut ad gratiam nos præparemus: i. Regum 7. *Preparare corda vestra I domino:* Ergo præparatio ad gratiam non est à Deo, sed à nobis. Consequentia videtur manifesta: siquidé, ut Deum non rogamus ea quæ sunt à nobis, sic nec Deus imperare potest ea quæ sunt ab ipso. Respondeo, conceclo Antecedente, negando Cōsequentiam, cum enim præparatio ad gratiam sit & à Deo præveniente, & ab homine obsequente, & cooperante, homo à Deo illam postulare potest, & Deus illam homini præcipere. Hinc illa S. Augustini oratio lib. 10. Confess. cap. 19. *Da quod jubet, & jubat quod vis.* Et istud libri de gratia & libero arbitrio cap. 15. *Meminerimus ipsū dicere facite vobis cor novum, & spiritum novum, qui dicit, Dabo vobis cor novum, & spiritum novum dabo vobis.* Quomodo ergo qui dicit facite vobis, hoc dicit dabo vobis? Quare jubet si ipse datur est? Quare dat, si homo facturus est? Nisi quia datus quod jubet, cum adjuvat ut faciat cui jubet. Quando ergo in Scriptura dicitur, quod hominis est præparare cor, per hoc non excluditur auxiliū Dei prævenientis, & cor præparantis, sed explicatur cōfensus & cooperatio hominis, obsequientis. Unde idem Aug. li. 2. ad Bonifac. cap. 9. *Ideo* (inquit) *scriptum est, hominis est preparare cor, & a Domino responsio lingue, quia homo preparat cor, non tamen sine adiutorio Dei qui tangit cor.* Et Hieron. in Epist. ad Ctesiphontem cap. 3. *Velle, ait, & currere meum est, sed ipsum meum, sine Dei semper auxilio non erit meum.* Denum Prosper in carmine de ingratis cap. 25. neminem ad gratiam se disponere, sine gratia, disertè docet, his verbis.